

Rozwód - Chorwacja

SPIS TREŚCI

- 1 Po spełnieniu jakich warunków można uzyskać rozwód?
- 2 Jakie są podstawy orzeczenia rozwodu?
- 3 Jakie są skutki rozwodu w odniesieniu do:
  - 3.1 osobistych relacji pomiędzy małżonkami (np. nazwisko)?
  - 3.2 podziału majątku małżonków?
  - 3.3 małoletnich dzieci małżonków?
  - 3.4 obowiązku alimentacyjnego względem współmałżonka?
- 4 Co w praktyce oznacza termin prawny „separacja sądowa”?
- 5 Jakie są warunki orzeczenia separacji sądowej?
- 6 Jakie są skutki prawne separacji sądowej?
- 7 Co w praktyce oznacza termin „unieważnienie małżeństwa”?
- 8 Jakie są warunki orzeczenia unieważnienia małżeństwa?
- 9 Jakie są skutki prawne unieważnienia małżeństwa?
- 10 Czy istnieją jakieś alternatywne sposoby, poza drogą sądową, rozwiązywania problemów związanych z rozwodem?
- 11 Gdzie należy złożyć pozew/wniosek o rozwód/separację sądową/unieważnienie małżeństwa? Jakich formalności należy dopełnić i jakie dokumenty należy załączyć do pozwu/wniosku?
- 12 Czy mogę uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?
- 13 Czy istnieje możliwość wniesienia odwołania od orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa?
- 14 Co powinienem zrobić, aby państwo członkowskie uznało orzeczenie rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydane przez sąd innego państwa członkowskiego?
- 15 Do którego sądu należy się zwrócić, aby sprzeciwić się uznaniu orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego? Jaka procedura ma zastosowanie w takich sytuacjach?
- 16 Jakie przepisy prawa odnoszące się do rozwodu stosuje sąd w postępowaniu rozwodowym pomiędzy małżonkami, którzy nie mieszkają w danym państwie członkowskim, lub którzy są obywatelami różnych państw?

1 Po spełnieniu jakich warunków można uzyskać rozwód?

Warunkiem wstępnym uzyskania wyroku sądu orzekającego rozwód jest wszczęcie odpowiedniego sądowego postępowania rozwodowego (procesowego lub nieprocesowego) przez uprawnioną osobę lub uprawnione osoby (posiadające czynną legitymację procesową) zgodnie z przepisami art. 50, 369 i 453 ustawy – prawo rodzinne (Obiteljski zakon) (Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji [Narodne Novine, NN] nr 103/15, zwanej dalej: „ObZ z 2015 r.”). Jeżeli małżonkowie posiadają wspólne małoletnie dziecko, do pozwu o rozwód na zgodny wniosek małżonków należy załączyć odpowiednie załączniki (sprawozdanie z obowiązkowych konsultacji rodzinnych oraz plan wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej – art. 55 w związku z art. 456

ObZ z 2015 r.). Podobne przepisy mają zastosowanie wówczas, gdy małżonkowie posiadają wspólne małoletnie dziecko, lecz tylko jedno z małżonków wnosi o rozwód (sprawozdanie z obowiązkowych konsultacji rodzinnych oraz dowód uczestnictwa w pierwszym spotkaniu w ramach mediacji rodzinnej – art. 57 w związku z art. 379 ObZ z 2015 r.).

2 Jakie są podstawy orzeczenia rozwodu?

Przesłanki orzeczenia rozwodu są uregulowane w przepisach art. 51 ObZ z 2015 r. Zgodnie z tymi przepisami prawa sąd rozwiązuje małżeństwo: 1. na zgodny wniosek stron, 2. w przypadku stwierdzenia, że między małżonkami nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia, lub 3. w przypadku upływu roku od chwili „ustania wspólnego pożycia”.

3 Jakie są skutki rozwodu w odniesieniu do:

3.1 osobistych relacji pomiędzy małżonkami (np. nazwisko)?

Jednym ze skutków prawnych ustania małżeństwa jest wygaśnięcie indywidualnych praw i obowiązków małżonków (art. 30–33 ObZ z 2015 r.). W ustawie – prawo rodzinne wyraźnie wskazano, że w przypadku ustania małżeństwa (przez unieważnienie lub rozwód) każde z byłych małżonków może zachować nazwisko, które posiadało w chwili ustania małżeństwa (art. 48 ObZ z 2015 r.).

3.2 podziału majątku małżonków?

Przed ustaniem wspólności majątkowej (w drodze porozumienia lub sądowego podziału majątku wspólnego w postępowaniu nieprocesowym) najczęściej pojawiającym się problemem jest konieczność odróżnienia praw i rzeczy należących do majątku wspólnego od praw i rzeczy stanowiących majątek osobisty małżonka lub współmałżonka (wyodrębnienie trzech zbiorów składników majątku). Kwestie te rozstrzyga się przez wszczęcie postępowania cywilnego na podstawie odpowiednich przepisów ObZ (art. 34–39 oraz 43–46 ObZ z 2015 r.), jeżeli małżonkowie nie zawarli umowy regulującej ich majątkowy ustrój małżeński (umowa majątkowa małżeńska – art. 40–42 ObZ z 2015 r.), stosując w charakterze pomocniczym przepisy ustawy o własności i innych prawach rzeczowych, ustawy o zobowiązaniach cywilnoprawnych, ustawy o księgach wieczystych, ustawy o spółkach, ustawy o postępowaniu egzekucyjnym oraz kodeksu postępowania cywilnego (art. 38, 45 i 346 ObZ z 2015 r.).

3.3 małoletnich dzieci małżonków?

Skutki prawne ustania małżeństwa, które mają zastosowanie do małoletnich dzieci, obejmują szereg istotnych kwestii: ustalenie, z którym z rodziców dziecko będzie zamieszkiwało po orzeczeniu rozwodu, uregulowanie kontaktów dziecka z drugim rodzicem, uregulowanie kwestii świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, ustalenie sposobu wykonywania pozostałych aspektów władzy rodzicielskiej (takich jak reprezentowanie dziecka, dokonywanie czynności prawnych, zarząd i rozporządzanie majątkiem dziecka, edukacja i zdrowie dziecka itd.). Małżonkowie mogą zawrzeć porozumienie dotyczące tych skutków prawnych rozwodu (plan wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej), a zatem wybrać prostsze i szybsze nieprocesowe postępowanie rozwodowe (art. 52, 54–55, 106, 453–460 ObZ z 2015 r.). Jeżeli małżonkowie nie sporządzą planu wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej zawierającego ustalenia co do odpowiednich skutków prawnych rozwodu, sąd rozstrzygnie te kwestie w postępowaniu procesowym wszczętym przez wniesienie pozwu o rozwód (art. 53–54, 56–57 oraz 413 ObZ z 2015 r.). Rodzice mają jednak możliwość zawarcia porozumienia dotyczącego skutków prawnych rozwodu w toku procesowego postępowania rozwodowego. W tym przypadku sąd wyda rozstrzygnięcie na podstawie porozumienia zawartego przez rodziców, jeżeli uzna, że porozumienie to służy dobru dziecka (art. 104 ust. 3 w związku z art. 420 ObZ z 2015 r.).

3.4 obowiązku alimentacyjnego względem współmałżonka?

W ustawie – prawo rodzinne przewidziano możliwość wniesienia przez małżonka o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych przed zakończeniem postępowania rozwodowego. Jeżeli w toku postępowania rozwodowego nie wniesiono o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych, były małżonek może wytoczyć powództwo o roszczenie alimentacyjne w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód, jeżeli przesłanki zasądzenia świadczeń alimentacyjnych istniały w chwili zakończenia postępowania rozwodowego oraz istniały nieprzerwanie do chwili zakończenia postępowania w sprawie o alimenty (art. 295–301, 423–432 ObZ z 2015 r.). Przesłanki prawne zasądzenia alimentów obejmują nieposiadanie przez powoda wystarczających środków utrzymania lub niemożliwość ich uzyskania przez powoda ze swojego majątku oraz niezdolność do pracy lub znalezienia zatrudnienia, pod warunkiem że małżonek wypłacający świadczenie alimentacyjne dysponuje wystarczającymi środkami i możliwościami, aby wykonywać to zobowiązanie (art. 295 ObZ z 2015 r.). Obowiązek alimentacyjny jest ograniczony w czasie. Przepisy art. 298 ObZ z 2015 r. stanowią, że obowiązek alimentacyjny wobec małżonka może ciążyć na współmałżonku przez okres do roku – w zależności od czasu trwania małżeństwa oraz możliwości uzyskania przez powoda innych środków utrzymania w przewidywalnej przyszłości. W ObZ z 2015 r. przewidziano również sposoby wypłaty świadczeń alimentacyjnych. Zgodnie z przepisami art. 296 ObZ z 2015 r. alimenty przybierają formę regularnych comiesięcznych świadczeń

wypłacanych z góry. Sąd może jednak – na wniosek jednego małżonka lub obojga małżonków – nakazać zapłatę jednorazowej kwoty, w zależności od okoliczności sprawy. Zgodnie z przepisami art. 302 ObZ z 2015 r. małżonkowie mogą zawrzeć umowę dotyczącą obowiązku alimentacyjnego w przypadku rozvodu (art. 302, 470–473 ObZ z 2015 r.).

4 Co w praktyce oznacza termin prawny „separacja sądowa”?

W chorwackim prawie rodzinnym nie istnieje termin odpowiadający „separacji sądowej”. Terminem analogicznym do „separacji sądowej” w obecnie obowiązujących przepisach mógłby być termin „ustanie wspólnego pożycia” (*prestanak bračne zajednice*). Do „ustania wspólnego pożycia” dochodzi wówczas, gdy wszystkie więzi łączące zazwyczaj małżonków w ramach pożycia małżeńskiego zostają zerwane, tj. jeżeli małżonkowie nie chcą już żyć wspólnie jako małżeństwo ani pozostawać w szczególnej wspólnocie charakteryzującej życie małżeńskie. Instytucja „ustania wspólnego pożycia” posiada znaczenie w sferze prawa małżeńskiego, ponieważ zgodnie z art. 51 ObZ z 2015 r. jedną z przesłanek prawnych rozwiązania małżeństwa jest upływ jednego roku od chwili ustania wspólnego pożycia. Ustanie wspólnego pożycia ma również szczególne znaczenie przy ustalaniu stosunków majątkowych między małżonkami, ponieważ zgodnie z art. 36 ObZ z 2015 r. majątek nabyty przez małżonków w ramach działalności zarobkowej w czasie trwania wspólnego pożycia (w odróżnieniu od majątku nabytego w czasie trwania małżeństwa) lub uzyskany z tego majątku uznaje się za majątek wspólny.

5 Jakie są warunki orzeczenia separacji sądowej?

W chorwackim prawie rodzinnym nie istnieje termin odpowiadający „separacji sądowej”. Terminem analogicznym do „separacji sądowej” w obecnie obowiązujących przepisach mógłby być termin „ustanie wspólnego pożycia” (*prestanak bračne zajednice*). W ustawie – prawo rodzinne nie przewidziano przesłanek „ustania wspólnego pożycia”, ponieważ wspólne pożycie jest normą prawną stanowiącą istotę pożycia małżeńskiego. Do „ustania wspólnego pożycia” dochodzi wówczas, gdy wszystkie więzi składające się na życie małżeńskie zostają zerwane, tj. jeżeli małżonkowie nie chcą już żyć wspólnie jako małżeństwo ani pozostawać w szczególnej wspólnocie charakteryzującej tego rodzaju stosunek (np. przestają się komunikować itd.). Ustanie wspólnego pożycia przejawia się najczęściej w praktyce opuszczeniem wspólnego domu przez jedno z małżonków i porzuceniem współmałżonka.

6 Jakie są skutki prawne separacji sądowej?

W chorwackim prawie rodzinnym nie istnieje termin odpowiadający „separacji sądowej”. Terminem analogicznym do „separacji sądowej” w obecnie obowiązujących przepisach mógłby być termin „ustanie wspólnego pożycia” (*prestanak bračne zajednice*). Instytucja „ustania wspólnego pożycia” posiada znaczenie w sferze prawa małżeńskiego, ponieważ zgodnie z art. 51 ObZ z 2015 r. jedną z przesłanek prawnych rozwiązania małżeństwa jest upływ co najmniej jednego roku od chwili „ustania wspólnego pożycia”. Instytucja „ustania wspólnego pożycia” ma również szczególne znaczenie przy ustalaniu stosunków majątkowych między małżonkami, ponieważ zgodnie z art. 36 ObZ z 2015 r. majątek nabyty przez małżonków w ramach działalności zarobkowej w czasie trwania wspólnego pożycia (w odróżnieniu od majątku nabytego w czasie trwania małżeństwa) lub uzyskany z tego majątku uznaje się za majątek wspólny. *Ratio legis* tych przepisów stanowi fakt, że czas trwania wspólnego pożycia niekoniecznie musi się pokrywać z czasem trwania małżeństwa, w szczególności jeżeli małżeństwo kończy się rozwodem. Co do zasady ustanie wspólnego pożycia następuje przed wszczęciem postępowania rozwodowego. Postępowanie rozwodowe może zatem być kontynuowane po „ustaniu wspólnego pożycia” i taka jest zazwyczaj praktyka (w szczególności jeżeli w postępowaniu wniesiono środki zaskarżenia).

7 Co w praktyce oznacza termin „unieważnienie małżeństwa”?

„Unieważnienie małżeństwa” (*poništaj braka*) stanowi jeden ze sposobów ustania małżeństwa (art. 47 ObZ z 2015 r.) oraz jeden z trzech sporów małżeńskich uregulowanych w chorwackim systemie prawnym (art. 369 ObZ z 2015 r.). „Unieważnienie małżeństwa” stanowi sankcję rodzinnoprawną w przypadku zawarcia małżeństwa w sposób uchybiający przepisom regulującym ważność małżeństwa (art. 25–29 ObZ z 2015 r.) stosowaną w postępowaniu sądowym wszczynanym przez złożenie pozwu (art. 369 ObZ z 2015 r.). Przepisy dotyczące „unieważnienia małżeństwa” mają zastosowanie wówczas, gdy zawarte małżeństwo jest nieważne (art. 29, 49, 369–378 ObZ z 2015 r.).

8 Jakie są warunki orzeczenia unieważnienia małżeństwa?

Małżeństwo zawarte z naruszeniem przepisów art. 25–28 ObZ z 2015 r. (małżeństwo zawarte przez osoby małoletnie, osoby, które znajdowały się w stanie wyłączającym świadome wyrażenie woli, osoby ubezwłasnowolnione, krewnych, przysposobionych lub osoby pozostające w związku małżeńskim lub związku partnerskim) jest nieważne i objęte zakresem stosowania przepisów dotyczących „unieważnienia małżeństwa” (art. 29 ObZ z 2015 r.).

9 Jakie są skutki prawne unieważnienia małżeństwa?

Skutki prawne „unieważnienia małżeństwa” są uregulowane w ten sam sposób co skutki prawne rozwiązania małżeństwa przez rozwód (zob. odpowiedź na pytanie nr 3).

10 Czy istnieją jakieś alternatywne sposoby, poza drogą sądową, rozwiązywania problemów związanych z rozwodem?

W chorwackim systemie prawnym rozwód można uzyskać wyłącznie w postępowaniu sądowym – nie istnieje instytucja pozasądowego postępowania rozwodowego. Jedną z podstawowych zasad prawa rodzinnego mającą szczególne znaczenie w postępowaniu rozwodowym jest zasada polubownego rozwiązywania sporów rodzinnych, która zachęca do polubownego rozwiązywania sporów rodzinnych oraz podkreśla, że jest to zadanie wszystkich organów świadczących profesjonalną pomoc na rzecz rodziny lub rozstrzygających spory rodzinne (art. 9 ObZ z 2015 r.). W prawie rodzinnym przewidziano w związku z tym dwa rodzaje postępowań pozasądowych, których celem jest polubowne rozwiązanie kwestii związanych z rozwodem: obowiązkowe konsultacje rodzinne (art. 321–330 ObZ z 2015 r.) oraz mediację rodzinną (art. 331–344 ObZ z 2015 r.). Obowiązkowe konsultacje rodzinne są prowadzone przez zespół ekspertów z Ośrodka Pomocy Społecznej i stanowią formę wsparcia na rzecz członków rodziny (np. małżonków mających zamiar wszcząć postępowanie rozwodowe, którzy mają wspólne małoletnie dziecko) w celu polubownego rozwiązania sporu rodzinnego ze zwróceniem szczególnej uwagi na konieczność ochrony stosunków rodzinnych w rodzinach posiadających dzieci (np. opracowanie planu wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej – porozumienia o skutkach prawnych rozwodu, w którym należy wskazać szczegółowo: miejsce i adres zamieszkania dziecka, czas, jaki dziecko będzie spędzało z każdym z rodziców, sposób komunikowania się w celu uzyskania zgody na podjęcie istotnych decyzji, sposób przekazywania istotnych informacji dotyczących dziecka, wysokość świadczeń alimentacyjnych należnych ze strony rodzica, z którym dziecko nie zamieszkuje, oraz sposób rozwiązywania przyszłych problemów) z uwzględnieniem skutków prawnych nieosiągnięcia tego rodzaju porozumienia i wszczęcia postępowania sądowego w celu rozstrzygnięcia kwestii dotyczących praw osobistych dziecka. Mediacja rodzinna jest procesem, w którym strony próbują polubownie rozwiązać spór rodzinny przy pomocy co najmniej jednego mediatora rodzinnego. Jej głównym celem jest ustalenie planu wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej oraz zawarcie innych porozumień dotyczących dziecka, jak również wszystkich innych kwestii o charakterze majątkowym oraz niemajątkowym.

11 Gdzie należy złożyć pozew/wniosek o rozwód/separację sądową/unieważnienie małżeństwa? Jakich formalności należy dopełnić i jakie dokumenty należy załączyć do pozwu/wniosku?

W przypadku nieposiadania przez małżonków wspólnego małoletniego dziecka postępowanie sądowe może zostać wszczęte przez jednego z małżonków – przez wniesienie pozwu o rozwód – lub przez oboje małżonków – przez wniesienie pozwu o rozwód na zgodny wniosek małżonków (art. 50 ObZ z 2015 r.). W obydwu tych przypadkach nie przeprowadza się pozasądowych obowiązkowych konsultacji rodzinnych (stanowiących formę specjalistycznej pomocy na rzecz członków rodziny w polubownym rozwiązaniu sporów rodzinnych, której udziela zespół ekspertów z Ośrodka Pomocy Społecznej) (art. 321–322 ObZ z 2015 r.) i małżonkowie bezzwłocznie przystępują do sądowego postępowania rozwodowego (procesowego lub nieprocesowego), które jest stosunkowo proste i szybkie. Wszystkie powyższe zasady stosuje się odpowiednio do postępowania sądowego w sprawie unieważnienia małżeństwa, jeżeli małżonkowie nie posiadają wspólnego małoletniego dziecka.

W przypadku posiadania przez małżonków wspólnego małoletniego dziecka postępowanie sądowe może zostać wszczęte przez jednego z małżonków – przez wniesienie pozwu – lub przez oboje małżonków – przez wniesienie pozwu o rozwód na zgodny wniosek małżonków (art. 50 ObZ z 2015 r.). Przed wszczęciem postępowania rozwodowego (przez wniesienie pozwu przez jednego małżonka lub wniesienie pozwu o rozwód na zgodny wniosek małżonków), jeżeli małżonkowie posiadają wspólne małoletnie dziecko, mają oni jednak obowiązek uczestnictwa w pozasądowych obowiązkowych konsultacjach rodzinnych (stanowiących formę specjalistycznej pomocy na rzecz członków rodziny w polubownym rozwiązaniu sporów rodzinnych, które udziela zespół ekspertów z Ośrodka Pomocy Społecznej) (art. 321–322 ObZ z 2015 r.). Celem tego rodzaju procedury jest zapewnienie małżonkom specjalistycznej pomocy obejmującej opracowanie planu wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej – porozumienia o skutkach prawnych rozwodu, w którym należy wskazać szczegółowo: miejsce i adres zamieszkania dziecka, czas, jaki dziecko będzie spędzało z każdym z rodziców, sposób komunikowania się w celu uzyskania zgody na podjęcie istotnych decyzji, sposób przekazywania istotnych informacji dotyczących dziecka, wysokość świadczeń alimentacyjnych należnych ze strony rodzica, z którym dziecko nie zamieszkuje, oraz sposób rozwiązywania przyszłych problemów. Rodzice mogą opracować plan wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej w toku obowiązkowych konsultacji rodzinnych, lecz mogą je również sporządzić niezależnie lub w toku postępowania mediacyjnego w sprawach rodzinnych (postępowania pozasądowego, w którym strony dążą do polubownego rozwiązania sporów rodzinnych przy pomocy co najmniej jednego mediatora rodzinnego – art. 331 ObZ z 2015 r.). Sporządzenie planu wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej umożliwia małżonkom wszczęcie prostszego i szybszego nieprocesowego postępowania rozwodowego na wniosek (art. 52, 54–55, 106, 453–460 ObZ z 2015 r.). Małżonkowie posiadający wspólne małoletnie dziecko mają obowiązek załączenia do pozwu o rozwód na zgodny wniosek małżonków sprawozdania z obowiązkowych konsultacji rodzinnych, o którym mowa w art. 324 ObZ z 2015 r., oraz planu wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej, o którym mowa w art. 106 ObZ z 2015 r. (art. 456 ObZ z 2015 r.).

Jeżeli małżonkowie nie sporządzą planu wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej zawierającego ustalenia co do wskazanych powyżej skutków prawnych rozwodu, sąd rozstrzygnie te kwestie z urzędu w postępowaniu procesowym wszczętym przez wniesienie pozwu o rozwód (art. 53–54, 56–57 oraz 413 ObZ z 2015 r.). Jeżeli małżonkowie posiadają wspólne małoletnie dziecko, są zobowiązani do załączenia do pozwu o rozwód sprawozdania z obowiązkowych konsultacji rodzinnych, o którym mowa w art. 324 ObZ z 2015 r., oraz dowodu uczestnictwa w pierwszym spotkaniu w ramach mediacji rodzinnej (art. 379 ObZ z 2015 r.).

12 Czy mogę uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

W Chorwacji pomoc prawna oraz możliwość zwolnienia od kosztów procesu i innych opłat sądowych jest uregulowana w ustawie o nieodpłatnej pomocy prawnej (Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći) (Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji nr 143/2013 – zwanej dalej „ZBPP”). Podstawową pomoc prawną można uzyskać we wszystkich postępowaniach, w tym w postępowaniach w sprawach małżeńskich i innych sprawach rodzinnych, pod warunkiem spełnienia wymogów prawnych (art. 9–11 ZBPP). Dodatkową pomoc prawną można uzyskać w postępowaniach w sprawach małżeńskich i innych postępowaniach określonych w przepisach pod warunkiem spełnienia wymogów prawnych (art. 12–25 ZBPP). Kwestia uzyskania postanowienia o zwolnieniu od kosztów procesu w określonym postępowaniu, w tym w postępowaniu w sprawie rodzinnej, jest uregulowana w przepisach art. 13 ust. 3 ZBPP. Kwestia uzyskania postanowienia o zwolnieniu od opłat sądowych we wszystkich postępowaniach, w tym w postępowaniach w sprawach rodzinnych, jest uregulowana w przepisach art. 13 ust. 4 ZBPP. Należy zwrócić szczególną uwagę na przepisy: a) regulujące świadczenie dodatkowej pomocy prawnej bez ustalania sytuacji finansowej zainteresowanej osoby (art. 15 ZBPP); b) regulujące procedurę umożliwiającą uzyskanie dodatkowej pomocy prawnej (art. 16–18 ZBPP); c) regulujące zakres świadczenia dodatkowej pomocy prawnej (art. 19 ZBPP); d) regulujące kwestie proceduralne i inne kwestie istotne w celu uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej (art. 20–25 ZBPP). Jednocześnie należy zwrócić uwagę na art. 6 ustawy o opłatach sądowych (Zakon o sudskim pristojbama) (Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji nr 74/95, 57/96, 137/02, (26/03), 125/11, 112/12, 157/13, 110/15) dotyczący stron, które są zawsze zwolnione od kosztów sądowych.

13 Czy istnieje możliwość wniesienia odwołania od orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa?

Istnieje możliwość wniesienia środka zaskarżenia od wyroku orzekającego rozwód lub unieważnienie małżeństwa. Prawo to przysługuje obydwu stronom postępowania. Ustawa – prawo rodzinne nie reguluje wyraźnie trybu wnoszenia środka zaskarżenia w sprawach małżeńskich, jednak w art. 346 przewidziano alternatywne stosowanie przepisów kodeksu postępowania cywilnego (Zakon o parničnom postupku) (Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji nr 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 oraz 89/14 – zwanego dalej „ZPP”).

W art. 348 ZPP uregulowano instytucję zażalenia na postanowienie (*presuda*), natomiast w art. 378 uregulowano instytucję apelacji od wyroku (*rješenje*). Jeżeli chodzi o nadzwyczajne środki zaskarżenia, ObZ z 2015 r. stanowi, że nie dopuszcza się możliwości wniesienia skargi kasacyjnej (*revizija*) od orzeczeń wydanych w sprawach małżeńskich (art. 373 ObZ z 2015 r.).

14 Co powinienem zrobić, aby państwo członkowskie uznało orzeczenie rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydane przez sąd innego państwa członkowskiego?

Zgodnie z art. 21 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej (rozporządzenie Bruksela II bis) orzeczenie wydane w jednym państwie członkowskim jest uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania (art. 21 ust. 1), jednak zgodnie z art. 21 ust. 3 każda zainteresowana strona może wystąpić z wnioskiem o ustalenie, że orzeczenie podlega lub nie podlega uznaniu. W tym przypadku wnioski o uznanie lub nieuznanie są rozpatrywane przez odpowiedni sąd właściwy miejscowo figurujący w wykazie przekazanym Komisji przez każde z państw członkowskich zgodnie z art. 68 w formie przewidzianej w art. 37 rozporządzenia Bruksela II bis. Ponadto należy zauważyć, że bez uszczerbku dla art. 21 ust. 3 rozporządzenia Bruksela II bis nie wymaga się przeprowadzania specjalnego postępowania dla celów dokonywania wpisów w księgach stanu cywilnego państwa członkowskiego na podstawie wydanego w innym państwie członkowskim orzeczenia o rozwodzie, separacji lub unieważnieniu małżeństwa, od którego zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego nie mogą zostać wniesione dalsze środki zaskarżenia.

15 Do którego sądu należy się zwrócić, aby sprzeciwić się uznaniu orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego? Jaka procedura ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Wnioski o uznanie lub nieuznanie (art. 21 ust. 3 rozporządzenia Bruksela II bis) są rozpatrywane przez odpowiedni sąd właściwy miejscowo figurujący w wykazie, jak stwierdzono w odpowiedzi na pytanie nr 14. W tym przypadku zastosowanie ma postępowanie, o którym mowa w rozdziale III sekcja 2 rozporządzenia Bruksela II bis.

Środek zaskarżenia na mocy art. 33 rozporządzenia Bruksela II bis wnosi się do sądu drugiej instancji – sądu okręgowego (*Županijski sud*) za pośrednictwem sądu pierwszej instancji, który wydał orzeczenie (sądu właściwego miejscowo figurującego we wspomnianym powyżej wykazie).

16 Jakie przepisy prawa odnoszące się do rozwodu stosuje sąd w postępowaniu rozwodowym pomiędzy małżonkami, którzy nie mieszkają w danym państwie członkowskim, lub którzy są obywatelami różnych państw?

Prawem właściwym dla rozwodu jest prawo państwa obywatelstwa małżonków z chwili wytoczenia powództwa.

Jeżeli w chwili wytoczenia powództwa małżonkowie są obywatelami różnych państw, zastosowanie ma łącznie prawo obydwu państw, których są oni obywatelami, zgodnie z art. 35 akapit drugi ustawy o rozwiązywaniu kolizji przepisów prawnych w przestrzeni w określonych stosunkach (Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima) (Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji nr 53/91, 88/01). Jeżeli małżeństwa nie można rozwiązać zgodnie z prawem państw obywatelstwa małżonków, prawem właściwym dla rozwiązania małżeństwa będzie prawo chorwackie, jeżeli w chwili wytoczenia powództwa jedno z małżonków miało miejsce zamieszkania w Chorwacji.

Jeżeli jedno z małżonków jest obywatelem Chorwacji nieposiadającym miejsca zamieszkania w Chorwacji, a małżeństwa nie można rozwiązać zgodnie z prawem określonym w art. 35 akapit drugi ustawy o rozwiązywaniu kolizji przepisów prawnych w przestrzeni w określonych stosunkach, zastosowanie ma prawo chorwackie.

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej. W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe. Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.

Ostatnia aktualizacja: 20/11/2019